

תקוות החירות – מזרות לשותפות

- 1. הא לחמא עניא' מורכב משלושה חלקים: 1. הצבעה על המצה. 2. הזמנת העניים. 3. תקווה לעתיד. מה הקשר בין החלקים?
- 2. מדוע חוזרים כל שנה על האמירה ש"השנה עבדים", גם כשאנחנו חיים (לכאורה) כבני חורין?

<p>זהו לחם העוני שאכלו אבותינו בארץ מצרים. כל מי שרעב יבוא ויאכל, כל מי שצריך יבוא ויפסח. השנה (אנו) כאן לשנה הבאה בארץ ישראל, השנה (אנו) עבדים לשנה הבאה בני חורין.</p>	<p>הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישאל השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין.</p>
--	---

לא רק להשמיע – גם לשמוע | אלקס ריף

בפסח הזה, אנחנו פותחים את הדלת שלנו לא רק לאנשים חדשים, לעולים חדשים, אלא גם לתרבות שלהם. אנחנו לא רק מבקשים להכיר להם אותנו ואת החג כפי שאנחנו חוגגים אותו, אלא גם ללמוד עליהם ועל המסורות שלהם. ואולי הכי חשוב – להשמיע להם לא רק את יציאת מצרים שלנו, אלא בעיקר לשמוע על יציאת המצרים שלהם. ... לפתוח את הבית לעליה, מבחינתי, משמע לטשטש את הגבולות בין בעל הבית לאורח, בין הצבר לעולה, ולהיות שני אנשים חדשים שמבקשים להכיר איש את רעהו ולבנות יחד ישראל חדשה רב-תרבותית.

מתוך: עולים לחג - הגדה לימים אלו

עיקר החירות זו השותפות | הרב יוסף דב סולובייצ'יק

עיקרה של החירות הוא השותפות עם האחר. העבד חושב רק על עצמו, ואילו אדם בן חורין חושב על האחרים ומשתתף עם האחרים. ליל הסדר מסמל את לידתה של קהילת החסד, קהילה שבה העבדים, שזה עתה נחלצו מן השעבוד, יצאו מבידודם והתמקדותם המטורפת בעצמם, והצטרפו אל קהילת חסד.

- 1. מדוע בן-חורין חושב על אחרים יותר מהעבד?
- 2. איזו שותפות באה לידי ביטוי בליל הסדר? מי צריך להיות סביב השולחן כדי שנחוש בני חורין?

- 1. מה היא פתיחת דלת אמתית לפי אלקס ריף? למה חשוב לטשטש גבולות בין א/אנשים?
- 2. אלקס ריף מצביעה בעיקר על עולים/ות חדשים/ות. למי עוד חשוב לפתוח את הדלת לדעתכם/ן?
- 3. מה הייתם/ן רוצים/ות לשמוע מהם/ן על 'יציאת מצרים' שלהם/ן?

"הא לחמא עניא" – הדלת פתוחה | פרופ' אביעד הכהן

מדוע אנו אומרים זאת בארמית? מכיוון שבדור שבו גובשה ההגדה הייתה זו שפה עממית, המובנת לכל. ללמדך: החירות אינה עניין רק לעשירים. חירות היא עניין, אתגר, מטרה ותכלית לכל אדם.

ועוד מסר: רצונך להזדהות עם הזולת, לחוות את מצוקתו ולנסות למצוא פתרון להיחלצותו ממצר [מצב מצוקה], אל תזמין אותו בשפה גבוהה. מליצית. שלא יוכל להבין. ... אומרים "הא לחמא עניא" כדי להראות שלא פותחים את הדלת רק בסוף הארוחה ורק לאלה הנביא אלא בראשיתה. יותר מזה – לא רק לנביאים ומיוחסים אלא גם לסתם 'דכפין' [רעבים]. ויותר מזה – קודם כל 'דיכפין', ורק אח"כ 'מכובדים' – הפוך מהנהוג במקומותינו... עקרון זה עובר כחוט השני בסיפור יציאת מצרים, ובאופיו של החג היהודי.

מתוך: רעיונות חברתיים להגדה של פסח, הוצאת נאמני תורה ועבודה

על עוני, על חירות ועל השראה | אוריאל לדברג

... הדגש בקוראנו את ההגדה ובזוכרנו את יציאת מצרים הוא להזכיר לעצמנו ולבני משפחתנו את השאיפה להיות בן חורין. הרצון... להיות מה שהננו ומה שאנו צריכים ורוצים להיות. לכן, כדי לשאוף לחירות, אנו נזכרים תוך כדי חגיגה ושמחה משפחתית וציבורית בעבדות ובמשמעותה הקשה. אנו פוגשים את העני המתארח אצלנו, ורואים את עצמנו משתקפים בו ואותו משתקף בנו. אנו אוכלים לחם עוני ונזכרים דרכו בשעבוד שלנו, בדלותנו ובחסרוננו [במה שחסר לנו] כיום ולא רק אז. מודעות למצבנו ושאיפה לשיפורו – זוהי כל תורת החירות על רגל אחת... כל תהליך של תיקון הוא תהליך איטי ומדורג. אין קיצורי דרך. על כן הקריאה לחירות והידיעה שהיא אינה שלמה אלא מחייבת תהליך ארוך הן הודעה על כך שיש חירות בעולם. חירות שניתן לשאוף אליה למען העתיד. ...

ישראל היום, 2012

- 1. לפי אביעד הכהן אל מי מופנית האמירה "הא לחמא עניא"? מי הקהל?
- 2. באיזה אופן מבטאת אמירת "הא לחמא עניא" את ערך החירות?
- 3. איך הייתם/ן מקבלים/ות אדם זר שהיה מבקש להצטרף לליל הסדר אחרי ההזמנה 'כל רעב יבוא וישב'?

- 1. למה חשוב לזכור את העבדות והעוני במהלך ליל הסדר?
- 2. איך מסביר אוריאל לדברג את המשפט "השנה עבדים, בשנה הבאה בני חורין"?
- 3. אם כל שנה אנחנו עדיין לא בני חורין לחלוטין – מדוע ממשיכים לחגוג את חג החירות?